

EKOAKTIV | e-bilten Škole ekološkog aktivizma

Godina II | Broj 6 | Jun 2013

PRIPREMILI:

Biljana Kecanjević

Aleksandar Perović

Poštovane čitateljke i čitaoci,

uspješno je završen treći po redu ciklus Škole ekološkog aktivizma, a ovaj šesti broj e-biltena EKOAKTIV informisae vas o završnim aktivnostima i proizvodima ovogodišnjeg programa.

Naročito smo ponosni jer smo ove godine podigli nivo interakcije, pa su polaznici/e programa imali mogućnost da predlažu teme i učestvuju u svim segmentima projekta, a takođe i da prisustvuju dešavanjima koji su bili aktuelni i povezani za konceptom Škole, poput javne rasprave za Nacrt Strategije razvoja energetike do 2030 i Konferencije „Primjena savremenih tehnologija u svrhu monitoringa životne sredine“.

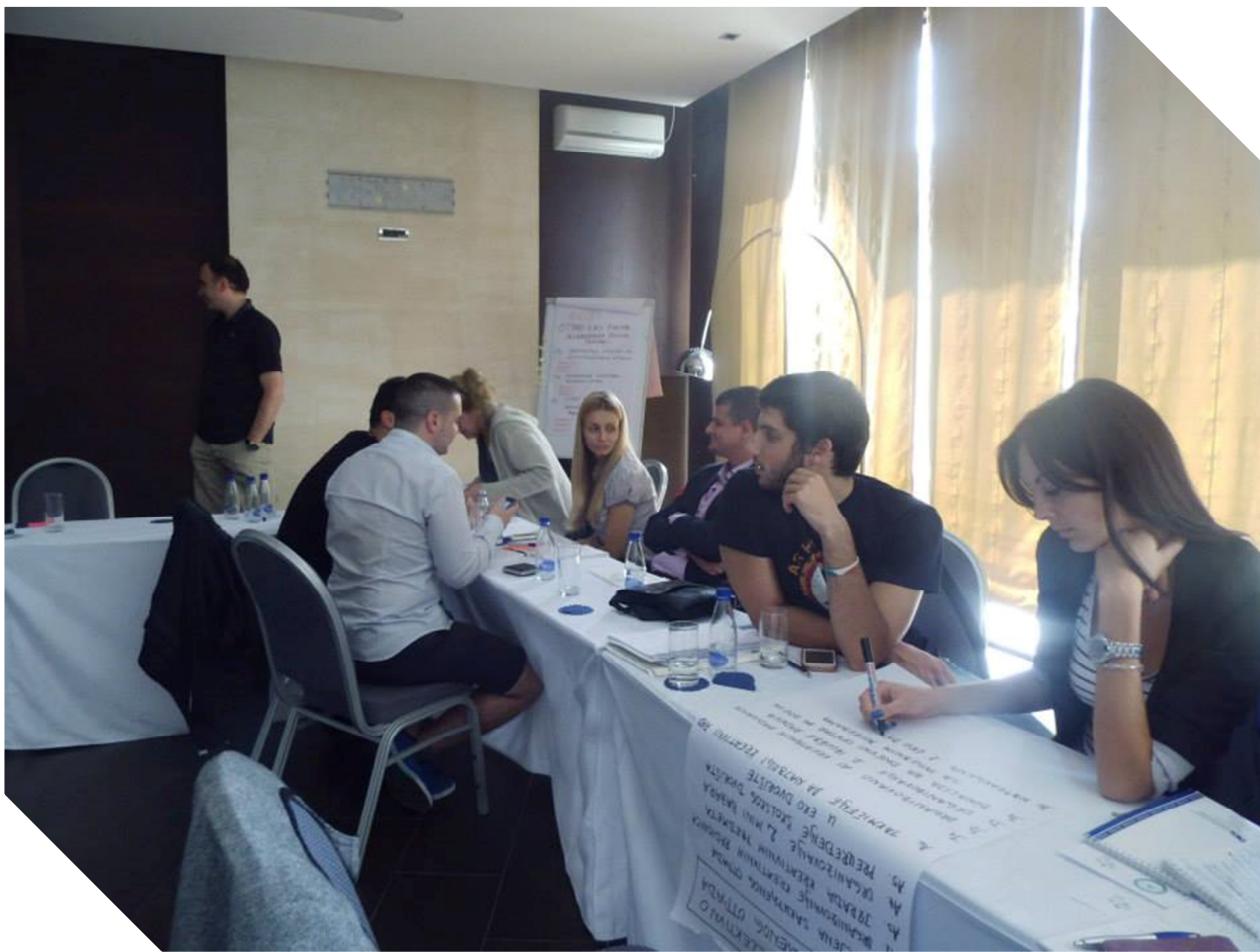
Poseban značaj u dijelu održivosti projekta jesu i konkretni proizvodi – Vodič za parlamentarne političke partije kako kvalitetno uraditi akcione planiranje u oblasti životne sredine i Ekološki akcioni plan Škole ekološkog aktivizma koji su naši Tanja i Vuk predstavili na završnoj konferenciji „Crna Gora - Životna sredina svih nas“.

Zahvaljujući Dr Snežani Grbović svi smo bili dio istog tima i naučili kako u praksi izgleda ono što smo često izučavali u teoriji.

Sada je na svima nama da planirano i realizujemo, jer ljudski potencijal koji imamo u Školi ne smije ostati neiskorišćen.

Aleksandar Perović

II RADIONICA – EKOLOŠKI AKCIONI PLAN

Detalj sa radionice – rad u grupama

U bečićkom hotelu „Resident“ u ponedjeljak 16. septembra održana je druga radionica posvećena ekološkom akcionom planiranju i pripremi za završnu konferenciju Škole ekološkog aktivizma.

Uz pomoć sjajne Dr Snežane Grbović, koja je ostvarila izuzetnu interakciju sa polaznicima i organizatorima programa, urađen je predlog Ekološkog akcionog plana Škole, koji je identifikovao temu „Otpad kao faktor degradiranja životne sredine“ kao relevantnu i blisku svima.

Ovom prilikom postavljeni su i glavni ciljevi, kao i programi koji treba da osiguraju njihovu uspješnu realizaciju, a naročito se vodilo računa o realnosti i izvodljivosti.

U drugom dijelu radionice urađena i je prezentacija koja će biti predstavljena na završnoj konferenciji „Crna Gora – Životna sredina svih nas“, na osnovu koje će biti otvorena diskusija.

Za prezentatore su odabrani Tanja Bakalbašić i Vuk Vukadinović, tako da se vodilo računa i o timskom radu i o rodnoj ravноправности.

Sjajna atmosfera koja je obilježila radionicu još je jedan pokazatelj da se životna sredina može izdvojiti kao oblast oko koje je moguće postići opšti konsenzus, što bi trebalo biti putokaz i za process pregovora sa EU.

CRNA GORA – ŽIVOTNA SREDINA SVIH NAS

Detalj sa otvaranja konferencije „Crna Gora – Životna sredina svih nas“

Program Škola ekološkog aktivizma 2013 završen je konferencijom simbolično nazvanom „Crna Gora – Životna sredina svih nas“, kojom je obilježen i Dan ekološke države.

Na konferenciji su u uvodnom dijelu govorili Waldemar Figaj, VD Šefa Misije OSCE u Crnoj Gori, mr Ivana Vojinović, Generalna direktorica za oblast životne sredine u Ministarstvu održivog razvoja i turizma i Ervin Spahić, VD direktora Agencije za zaštitu životne sredine.

U drugom dijelu konferencije nazvanom „Nacionalna politika u oblasti zaštite životne sredine kroz akcione i strateško planiranje“ tematske prezentacije su imale Maja Raičević, iz Ministarstva održivog razvoja i turizma i Gordana Đukanović, Agencija za zaštitu životne sredine, koje su upoznale prisutne sa nadležnostima tih institucija i dokumentima koji su aktuelni.

Odmah nakon toga uslijedilo je obraćanje predstavnika parlamentarnih političkih partija, gdje su riječi imali Goran Jevrić iz DPS-a i Predrag Popović iz Pozitivne Crne Gore. Takođe, nešto kasnije prisutnima se obratila i predstavnica GI Perspektiva.

CRNA GORA – ŽIVOTNA SREDINA SVIH NAS

Detalj sa dodjele diploma

U trećem dijelu konferencije „Predlog akcionog planiranja u oblasti zaštite životne sredine“ polaznici Tanja Bakalbašić i Vuk Vukadinović predstavili su Ekološki akcioni plan Škole Ekološkog Aktivizma, koji je urađen na radionici održanoj 16. septembra u Bečićima, koji je jedan od konkretnih proizvoda ovogodišnjeg programa.

U diskusiji nakon toga, razgovaralo se o održivosti tog plana, a čulo se i niz korisnih predloga koji će svakako naći mjesto u budućim aktivnostima Škole.

Na samom kraju polaznicima su uručene diplome o uspješno završenom programu.

Tekst za link na sajtu: <http://www.ozon.org.me/?p=2444>

UTISCI O ŠKOLI EKOLOŠKOG AKTIVIZMA

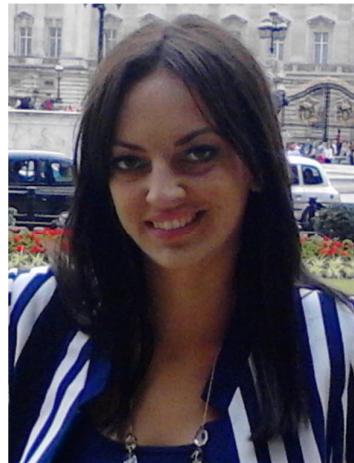
Piše: Anika Mentović, Pokret za promjene

Izuzetna mi je čast i zadovoljstvo što sam učesnica Škole ekološkog aktivizma 2013.

Kao neko ko dolazi iz veoma zagađenog grada na samom sjeveru Crne Gore, Pljevalja, željela sam da čujem kako mi, kao pojedinci možemo uticati da se smanji zagađenost životne sredine i kako možemo doprinjeti zdravoj okolini u kojoj živimo.

Problem s kojim se susreću građani Crne Gore je zajednički skoro za sve, a to je nelegalno odlaganje smeća. Na radionici u Budvi mogli smo čuti i upoznati se s raznim problemima s kojima se susrećemo svakodnevno.

Ja bih izdvojila predavanje predstavnika MZ Beranselo gos. Gojka Cimbaljevića.

Sada smo svjedoci da su se obistinile njihove sumnje i strahovanja od nelegalnog odlaganja smeća na Vasovim vodama.

Ono što me je najviše zapanjilo jeste da se na izvoru pitke vode na ovoj lokaciji, odlaže elektronski i medicinski otpad, otpadna ulja kao i leševi uginulih pasa lutalica.

Ekološki inspektorji nesavjesno i neprofesionalno žmure na sve to, ne prateći i ne vodeći računa da li se ekološki otpad odlaže na način kako bi to po zakonu i trebalo!

Još je i u II Izvještaju juna 2011-te god Ekološkog pokreta Ozon navedeno da će zbog velike količine opasnog otpada pored izvorišta voda doći do njihovog zagađenja što će imati nesagledive posledice.

I nije ni čudo što se sada odgovornost prebacuje s jedne institucije na drugu a da se ništa ne preduzima da se ovaj problem konačno riješi.

Ovaj problem se ne može riješiti na lokalnom nivou, moraju se uključiti sve državne institucije i ministarstva.

Smatram da je jako bitno saslušati građane, uvažiti i usvojiti njihova mišljenja i predloge.

No, suprotno upozoravanju stanovništva da će doći do katastrofe, stanovnici Beransela su privođeni bez ikakvog objašnjenja, samo zato što su se ne miran način borili za svoja osnovna ljudska prava, za svoje i za zdravlje svoje djece!

Crna Gora- (F)ekološka država!

STAV

(Ne)odgovornost za zaštitu životne sredine

Piše: Andjela Vujković, Fakultet političkih nauka

Neplanska gradnja, neadekvatno upravljanje otpadom i divlje deponije, zapostavljanje i uništavanje prirodnih vrijednosti, nedovoljno definisana i neefikasna kaznena politika, selektivna primjena zakona, nенадлеžност за rešavanje većine značajnih problema koji pogadaju životnu sredinu – oslikavaju situaciju u kojoj se nalazi naša ekološka Crna Gora. Još 1991. godine zaštita identiteta prostora na kojem živimo i djelujemo ukazala se kao „neodložan i pravovremen posao“, a evo i danas predstavlja viziju koju tek treba pretočiti u stvarnost.

Iako opominjani često zbog zanemarivanja interesa cjelokupnog društva pri sprovođenju projekata koji na duže staze donose više troškova i problema nego koristi, a uvećavaju dobit samo izvjesnih grupa i individua, donosioci odluka obećavaju, ali ne čine dovoljno da unesu pozitivne promjene i riješe sve brojnije probleme. Tako Vasove vode čeznu za periodom bez požara i opasnog otpada. Maslinjaci u Valdanosu čeznu za pažnjom nekadašnjih vlasnika koju bi bogato nagradili. Nikšićko polje i rijeke čeznu za odsustvom otpada koji im oduzima ljepotu, vrijednost i buduću svrhu. Nacionalni parkovi čeznu za sprečavanjem krivolova. Problema je sve više, o čemu svjedoče i inicijative ekoloških NVO i građana.

Na svu sreću, sve je više građana koji se zalažu za sprovođenje prava na zdravu životnu sredinu, na informisanost i na učešće u donošenju odluka u oblasti životne sredine. Sve je više onih koji neće da trpe nepravdu i uništavanje koji se kriju iza kvaziekspertske analize, kvaziekoloških dozvola i projekata „bez značajnog uticaja na životnu sredinu“. Sve je više onih onih koji zaista vjeruju da je zdrava životna sredina dobro čitave planete i da odgovornošću svi treba da doprinesemo kvalitetu života sadašnjih generacija i omogućimo razvoj budućih.

Kao rezultat toga, češći su dijalozi nadležnih i zainteresovane javnosti, koji otkrivaju mane sistema, ukazuju na prepreke koje stoje na putu uvažavanja principa održivog razvoja, volje građana, kažnjavanja ekokriminala. Žustre diskusije dokazuju da obrazovanje i dostupnost informacija predstavljaju veoma moćan adut ali i da nadležni ne odustaju od ustaljenih i neprimjerenih izgovora kojima će opravdati lošu politiku i nesavjesno postupanje. Rijetko će osporiti postojanje problema, ali rijetko će i dati sve od sebe da isti riješe, „nenadležni i u nemogućnosti“. Dokle? Dobro poznato pitanje. Nijesu dovoljne prijave, protesti, naučna objašnjenja, javne rasprave. Nijesu dovoljna upozorenja da se uništavaju prirodna bogatstva kojima se ponosimo i koja nam čuvaju zdravlje i doprinose prosperitetu; da se izaziva negativan prekogranični uticaj koji povlači sa sobom i međunarodnu odgovornost; da će nam se priroda svetiti umiranjem; da budućnost zavisi od onoga što je danas u razvoju.

Obrazovanje je odličan način da se učimo odgovornom, savjesnom ophođenju prema životnoj sredini. Pojedinac tako upoznaje svoje dužnosti i lakše ih ispunjava, svjestan njihovog značaja. Pa ipak, sve to nije dovoljno, dok god donosioci odluka smatraju novac višom vrijednošću od zdravlja ljudi i prirode. Odgovornost mora postojati i na tom nivou. Bez nje, povezivanje građana i institucija i dalje će biti nedovoljno efikasno. Nadležni znanjem raspolažu u dovoljnoj mjeri. Međutim, dobra volja i etika oskudijevaju. Kako inače objasniti dugogodišnje neprimjenjivanje održivih rešenja i nezalaganje za poboljšanje kapaciteta i infrastrukture koje bi omogućilo da Crnu Goru s pravom nazivamo ekološkom državom?

STAV

Piše: Rajko Golović, Fakultet političkih nauka

Arhuska konvencija i njen značaj za Crnu Goru

Arhuska konvencija, koja je stupila na snagu 30. oktobra 2001., zasnovana je na tri stuba: pravu na pristup informacijama o životnoj sredini, pravu na učešće javnosti u procesu odlučivanja kao i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine.

Crna Gora je ovu konvenciju prihvatile 2010. god. i u skladu je sa ustavnim određenjem naše države kao ekološke.

Arhus centri u Crnoj Gori locirani su u tri opštine – Podgorici, Nikšiću i Beranama i za cilj imaju osiguranje implementacije ove konvencije.

Kroz pomaganje ispunjavanja obaveza i dužnosti koje proističu iz konvencije, kao i promovisanje učešća javnosti u procesima jačanja građanske svijesti o potrebi zdrave životne sredine, aktivnost Arhus centara je plodonosna.

Doprinos zaštiti prava svakog građanina, u kontekstu životne sredine, je esencijalno pravo jer se time obezbeđuje dobrobit sadašnjih i budućih generacija.

Stoga, upućenost crnogorskih institucija na ispunjavanje obaveza iz Arhuske konvencije je od posebnog značaja jer predstavlja i veliki korak ka usaglašavanju nacionalnih dostignuća sa dostignućima zemalja EU u ovoj oblasti.

Znajući aspiracije Crne Gore koje se ogledaju u težnji ka punopravnom članstvu u EU, uspješna primjena Arhuske konvencije i zdrava životna sredina su jedan od prioriteta Crne Gore na tom putu.

Information is power. But it is what you do with it that either makes you great or diminishes you.

Anonymous

Piše: Milena Krković, Ekološki pokret „OZON“

Informacija je moć, krilatica koja se tako često pojavljivala tokom mog školovanja. Bitno je svakako kakve informacije posjedujemo i šta ćemo sa njima da uradimo.

Upravo zato smatram da je Arhuska konvencija najbolji instrument za dobijanje podataka koje želimo. Naravno sama konvencija biće samo mrtvo slovo na papiru, kao i većina naših zakona, osim ako je ne koristimo.

Možda je moja najveća briga bila u kojoj mjeri su ljudi svjesni da imaju pravo da učestvuju u donošenju odluka o životnoj sredini, jer je ovo društvo koje je dugo bilo uspavano kada je u pitanju bilo kakav građanski aktivizam. Međutim stvari se mijenjaju. I to vrlo brzo, iz godine u godinu. Možda zbog toga što otvaramo naše granice ka Zapadu i toj obećanoj Evropskoj uniji. Nisam jedna od onih koja smatra da će ulazak u EU riješiti apsolutne sve naše probleme, baš naprotiv. Međutim prepoznajem da je ova konvencija napokon jedna dobra stvar koju smo prihvatali sa Zapada.

Rad u "Ozonu" dao mi je priliku da se u to uvjerim svakodnevno gledajući ljudi zainteresovane za pitanja o životnoj sredini, ljudi koji znaju svoja prava i koriste ih, mada i one koji ne znaju ali se ne boje više da pitaju, da budu saslušani i učestvuju u donošenju odluka koja se ipak na kraju tiču svih nas.

STAV

U čast 20. septembra 2013

Piše: Biljana Kecojević, Ekološki pokret „OZON”

Da li nam je na čast ili na obraz život u maloj balkanskoj državi još jedva spremnoj da pruži šansu za osnovnu egzistenciju svojim građanima dok nonšalantno nudimo kao svoje turističko blago i ono što imamo i ono što nemamo.

Napraviću mali i sasvim površan presjek crnogorske ponude zasnovane na prirodnim ljepotama jedne za mnoge daleke, divlje destinacije zvane ekološka država Crna Gora. Produbljena priča značila bi stotinu polomljenih „zlatnih kašika”.

Kada krenete put juga, da nađete tamo svoje mjesto pod suncem, svoj izgubljeni raj negdje na putu za par dana zaborava na svoje kapitalističke navike, jeftine fraze i isfensirana odijela za svakodnevne komformističke stolice teško da ćete se izgubiti samo u predivnim pogledima crnogorskog mediterana.

Dužinom našeg lijepog juga, ako ste umno, životno i ekološki osviješćeni naićiće na brojna smetlišta, gomile netretiranog komunalnog otpada, često i poneki primjerak neodgovornog domaćina u vidu komada neupotrebljive bijele tehnike koja pretpostavljam po nekom čudnom zakonu logike treba da završi na obronku padine. Tu gdje stane turista, da se zadivi morem okruženim planinama.

Onda pođete put sjevera. Već unaprijed radujete se čistom zraku, no ne u Pljevljima, neokrnjenoj prirodi, rijeckama koje su i u poeziji našle svoje mjesto. Barem ste o tome slušali u nekom izbrušenom marketingu koji sigurno jedanput dovede turistu u Crnu Goru.

Ni u jednoj brošuri, što je naravno sasvim opravdano, neće pisati da smo zagadili Taru, da je Lim već odavno rijeka u prljavoj rijeci, a da na čuvenim beranskim Vasovim izvorima, na mjestu pijačih potoka već godinama raste planina smeća prijeteći da jednog dana dovede do najveće ekološke katastrofe koju ova zemlja za svoje 22ekološke godine a ni ranije nije pamtila.

No, ima u jednom malom selu nadomak Berana i jedna svijetla tačka. Grupa osviješćenih građana koja svoja prava da žive u zdravom okruženju brani i tijelom i ženom i djetetom.

Oni su među rijetkim aktivnim skupinama u Crnoj Gori koji se ne bave kvazi promjenama i lažnim protestima kao podlogom za dobar profiterski skor.

Centralni dio Crne Gore je devastirana i osiromašena priča za sebe. Ko jednom posjeti Nikšić neće ispustiti poruku grada.

Možemo se pitati do kada i kako ?

Sve dok smo domaćini koji se boje počistiti svoje tavanice od već podgojenih i odavno nekontrolisanih miševa a svoje dvorište od pacova kojima je tavan postao uzak i nedovoljan.

No oni su i dalje u dvorištu.

STAV

MIT EKOLOŠKE CRNE GORE

Piše: Jovana Janković, Ekonomski fakultet

Prošle su više od dvije decenije od kada je Crna Gora proglašena za prvu ekološku državu na svijetu. Ovaj, epitet koji je dodat našoj državi trebao je da nas obaveže da se prema nacionalnim parkovima, prirodnim ljepotama ali i cjelokupnoj teritoriji (ili divljoj ljepoti kako stranci vole da je nazovu) odnosimo sa puno poštovanja.

No, prvo u nizu pitanja, na koja čini se ni danas nemamo odgovor jeste ono da li Crnogorci (mislimo na većinu) uopšte znaju šta znači biti ekološka država, te koliko i ko od njih svoju djecu vaspitava tako da im ekologija bude jedan od bitnih segemenata društva.

Danas, kada kapitalizacija i globalizacija grabe neumorljivo, ne iznenadjuje činjenica da ne zaobilaze i Crnu Goru. I doista, ne bi bilo lošeg u tome kada bi barem dio budzeta uložili u očuvanje i unapredjenje (kada kazemo unapredjenje bitno je pomenuti da ne mislimo samo na trgrove, luksuzne hotelle i ekskluzivne lokale koji svakodnevno niču crnogorskim ulicama) već na ono sto Crnu Goru činilo prepoznatljivom i drugačijom.

Podgorica, kao glavni grad Crne Gore zaista se ističe u stepenu usvajanja evropskih osobenosti. Ona je, u svakom segmentu pravi moderan grad, koji, čini se, iz dana u dan dobija po još jedno svoje naličje.

Tako, šetajući Podgoricom pružiće nam se mogućnost da trgujemo najluksuznije svjetske brendove, lako ćemo naći mjesto na kojem ćemo pojesti specijalitet koji su aktuelni u velikim gradovima; no problem nastaje ako poželimo da se u momentu okanimo svih tih naličja Podgorice i sjetimo se njenog lica.

Tako, staropodgoričani još uvijek žale za lipama kroz Hercegovačku ulicu., a u tom žalu im se priključuju i pridošlice kada pogledaju mjesto nedavno srušenog hotela Crna Gora (koji će zamijeniti hotel Hilton), kao i ono u Podgorici postoji jedan problem, koji mnogi povezuju sa naglim prilivom ljudi iz ostalih regiona Crne Gore, ali ono u čemu su saglasni svi stanovnici ovog grada jeste da je Podgorica iz godine u godinu sve više moderna i kamena, a sve manje zelena.

Tako, zaista zabrinjava činjenica da u strogom centru Podgorice gotovo da nema zelene površine (sjetimo se starog trga, koji možda i nije bio toliko atraktivan, ali svakako jeste bio pogodniji u vrelim podgoričkim danima). Slična situacija i sa parkom koji se nalazi u blizini gore navedenog hotela, čije renoviranje je u toku, no u tom renoviranju čini se da opet izostaje priroda.

Kada je riječ o Podgorici situacija nije bolja ni kada se odaljimo iz centra grada (čemu u prilog ide činjenica da su čuveni podgorički Sastavci pretvoreni u plažni bar što svakako nije u skladu sa prirodnom. Ljubitelji prirode možda će krenuti ka drugoj obali Morače, no tek tamo neće naći na očuvanu prirodu. Trave ne fali, ali to je ona vještačka „fudbalska“, koja na novoizgradjenim stadionima izgleda lijepo, ali koliko nam svježeg vazduha omogućava, pogotovo ako se pomiješa sa mirisom koničke deponije, koja je svakako jedan od glavnih ekoloških problema Podgorice.

U zlatno doba velike Jugoslavije, Nikšić je zauzimao jedno od vodećih mesta u polju industrije. No, danas, kada je većina fabrika, koje su nekada hranile Nikšićane zatvoreno, ostaje pitanje šta se desilo sa nikšićkom ekologijom.

Vazduh u Nikšiću je izuzetno zagađen, težak i tmuran. Krupac i Trebjesa, kao prirodne ljepote ovog grada ne odvajaju puno od ukupnog izgleda „prljavog“ grada, kako ga stranci obično definiju.

Na samom ulazu u Nikšić, stoji nešto nalik na deponiju, što se svakako kosi sa epitetom ekološke države, a i

opisu nekog modernog, razvijenog, ekološkog grada. Ne smijemo zanemariti i činjenicu da nesumnjivo i ekologija jeste jedan od segmenata koji ne privlači nove stanare, a stare odvlači od ovog grada pod Trebjesom.

Kada govorimo o Crnoj Gori, nije baš da bismo mogli primijeniti onu staru narodnu „Što južnije, to tužnije“.

Crnogorsko primorje, najatraktivniji je turistički centar Crne Gore. Kada su u pitanju cijene nekretnina, puno se govorilo o „bumu“ prilikom kojeg su stranci (uglavnom Rusi plaćali koliko mještani traže, a usta, da bi se napunila novca ispraznila su se od patriotizma, pa smo prodavali sve što su htjeli kupiti; tako poštovana nijesu ostala ni mnoga ostrva).

Jedno od takvih je ostrvo Sveti Đorđe, koje pripada opštini Kotor (podsjetimo se da je Kotor pod zaštitom Uneska).

No, u Kotoru, nije jedini problem to što su oriđinali i šjore prodali i razdali sve što su mogli. Kanalizacioni sistem još uvijek nije završen (i ako je plan bio da u septembru bude gotov), pa Kotorani i Rusi (ali i pokoji Srbin i Hrvat) svoje fekalije ispuštaju direktno u more.

Tako, pri najmanjoj kiši šetnja čuvenom rivom vam neće biti primamljiva, a u ljetnjim danima, ni brojni aktuelni plažni barovi stare Lacmane teško da će natjerati da se okupaju negdje put Dobrote. Čak ni sve legende Kotora grada, ni sva mletačka ljubaznost neće vas ubijediti da je kupanje u fekalijama baš ekološko.

Ni ostali gradovi našeg primorja ne mogu se pohvaliti čistim morem, jer malo ko će povjerovati u priču da je u Budvi ili Tivtu, uz jahte i kruzere (ukoliko znamo da sistem prečišćavanja nije riješen) kupanje na ekološkom nivou.

„Sanjajte zavičaj, ja svoj već vidim/ Eno ga, po moru teče Lim“, pisao je Ratković o Limu. I nije on bio jedini koji je potekao sa obale ove crnogorske rijeke, a koji je limsku ljepotu predstavljaо svijetu. No, pitanje je kako bismo danas opisali Lim. Ova rijeka, sa koje su potekli mnogi značajni Crnogorci, danas, silom prilika mijenja tok.

Tako, na njenoj obali koncentrisana je deponija (u mjestu Vasove vode), što je javnosti poznato iz prošlogodišnjih vijesti iz medija. Glavni je problem što ova deponija nije sređena, pa su mještani suočeni sa neopisivim smradom i izvorom bolesti.

Ne možemo, a ne pomenuti činjenicu da je u Beranama prije nekoliko dana preko hiljadu ljudi ispaštalo zbog ekološkog problema. Naime, Beranci koji piju vodu sa gradskog vodovoda dobili su stomačne tegobe, jer je voda bila zagađena fekalijama.

Pojava građanina otrovanog fekalijama iz vode takođe se ne uklapa u ekološku sliku.

Bitno je pomenuti i to da je ova rijeka, uslijed neriješenih ekoloških pitanja danas u potpunosti neiskorištena, pa se o eventualnom raftingu ili običnom kupanju na Limu sada zaista može govoriti jedino u stihovima.

Kao što vidimo Crnoj Gori trenutno ne fali hotela, lokala, jahti, ni kruzera no, čist vazduh ostaje nam luksuz.

I doista, dolazimo u absurdnu situaciju; da na Podgoričkom trgu ljeti bude izmjereno i 10 stepeni više nego što bi bilo da ima zelenila, da su Kotorani prodali ono sto nijesu smijeli, čisto more, a da Beranci i Nikšićani svoje gradove pretvaraju u deponije.

Jedno od neriješenih pitanja jeste i ono zašto je Crna Gora postala ekološka džava, da li je uopšte zaslужila to. I da li će ikada opravdati.

Crna Gora ide pravcem globalizacije i modernizacije, no problem je da nije došlo do miješanja pojmove; te da na brdovitom Balkanu ima sve manje brda (koja se doslovno poravnjavaju, a da umjesto drvoreda sve više niču betonske gradjevine).

Da modernizacija ne mora značiti uvijek rušenja svega i betoniranje svoje države dokazuju i primjeri i nekih od najrazvijenih država današnjice poput : Islanda,Norveške,Švajcerske, Švedsk, Francusk, Austrie koje su, iako izrazito moderne uspjele sačuvati svoju prirodu, a u situacija u kojima u ljudima zakaže osjećaj za prirodu, stvari su riješili zakonima ili odgovarajućim ekološkim sistemima.

Tako u Islandu ekološki standardi i ciljevi su na najvišem nivou. Politka države bazira se na ekološkim principima. Zbog visokog nivoa ostvarivanja politike zaštite životne sredine, stanovnici Islanda mogu da uživaju u netaknutim prirodnim ljepotama.

Švedska je poznata po ekološkim proizvodima koje izvozi u cijeli svijet i veliki je korisnik poljoprivrednog i šumskog refuza za generisanje toplote.

Norvežani teže da predju na ekološko gorivo,povećavajući cijene dizel goriva, a Francuska vlada promoviše projekat smanjenja poreza za one koji koriste solarne panele i na taj način utiče na povećanje ekološke svijesti gradjana.

U Crnoj Gori pod hitno se mora naći mjesta i za razvijanje gradjanske svijesti i savjesti kada je u pitanju ekologija i očuvanje onoga sto nam je kako su naši stari govorili bogomdano, jer zaista malo gdje ćemo uspjeti da ujutro budemo na moru, a popodne na planini.

Ljepote Biogradskog i Skadarakog jezera, kao i planine poput Durmitora i Bjelasice, plaže poput Žanjica dozvoljavaju nam da ipak kažemo da naša zemlja jeste ekološka; daju nam opravdanje da su gore navedeni primjeri samo jedan momenat u kojem zakazujuemo, da ćemo se vratiti pravom putu i raditi da bude bolje našoj Crnoj Gori, jer drugog doma nemamo.

Odlična početna karika u razvijanju ekološke svijesti kod Crnogoraca jeste organizovanje škola, kao što je slučaj sa NVO Ozon.

Ono što jeste činjenica jeste da Crnu Goru treba učiniti zaista ekološkom, jer mrtva slova na papiru ne vrijede puno, ako je u praksi drugačije.

Naša država ima izuzetna prirodna bogatstva, poput vode, koju u gotovo cijeloj Evropi kupuju, dok je mi, što se u narodu kaže: „Imamo na izvoz“, a opet slabo izvozimo, jer nam je milije da uvezemo.

I, tako u krug. Od vode, preko brendova i hotela, pa do trgova.

Samo da na kraju ne dođemo u situaciju da uvozimo ekološka dobra, jer sve smo bliži da naša razdamo.

Napomena: Stavovi izneseni u biltenu pripadaju isključivo autorima i ne predstavljaju nužno zvaničan stav Misije OSCE-a u Crnoj Gori ili Ekološkog pokreta „OZON“.
